RRF-rahoituksen kokonaisuus työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Valtiovarainvaliokunta, 9.11.2021

Johtaja Mikko Vähä-Sipilä, työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma ja RRF-välineen rahoitus – tausta

- Euroopan komissio julkisti myönteisen arvion Suomen suunnitelmasta 4.10.2021. Samalla komissio antoi ehdotuksen EU:n neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi.
- Päätösehdotus sisältää muun muassa välitavoitteet ja tavoitteet, joiden avulla seurataan Suomen suunnitelman toimeenpanoa.
- EU-maiden valtiovarainministerit keskustelivat Suomen suunnitelmasta 28.10.2021, minkä jälkeen EU:n neuvosto hyväksyi suunnitelman ja täytäntöönpanopäätöksen kirjallisella menettelyllä.
- Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman hyväksymisen jälkeen Suomi saa käyttöönsä 13 prosenttia suunnitelman EU-rahoituksesta eli 271 miljoonaa euroa nykyhinnoin.
- Eduskunta on hyväksynyt kolmannen lisätalousarvion, joka linjaa rahoituksen käyttöä vuonna 2021. Vuoden 2022 EU-rahoitus sisältyy hallituksen talousarvioesitykseen.

EU:n elpymisväline

- EU:n kertaluonteinen elpymisväline (Next Generation EU) jakaantuu seitsemään ohjelmaan ja välineeseen, joista elpymis- ja palautumistukiväline (RRF) on kooltaan selvästi suurin.
- Suomi julkisti lopullisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 26.5.2021 osana Suomen kestävän kasvun ohjelmaa. Ohjelma **rakentuu neljälle pilarille, joista TEM:n pääluokkaan ohjautuu rahoitusta pilareista 1-3**:

1) **Vihreä siirtymä** tukee talouden rakennemuutosta ja hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa (822 milj. euroa)
2) **Digitalisaation** ja datatalouden avulla vahvistetaan tuottavuutta ja tuodaan palvelut kaikkien saataville (217 milj. euroa)
3) **Työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen** kestävän kasvun vauhdittamiseksi (636 milj. euroa)
4) Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen (400 milj. euroa)

- **RRF-rahoitus vuoden 2022 talousarvioesityksessä on suurin TEM:n pääluokan lisäpanostus:**
  - Määrärahat +315 milj. euroa, valtuudet +692 milj. euroa

TEM:n hallinnonalan RRF-rahoitusta saavat kokonaisuudet

Pilari 1 (685 M€)

- Energiainfrastruktuuri-investoinnit
- Investoinnit uuteen energiateknologiaan
- Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen
- Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen
- Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys
- Tukiohjelma kiinteistö- ja rakentamisalalle ilmastonmuutoshaasteisiin
- Julkinen latausinfrastruktuuri ja kaasutankkausverkko

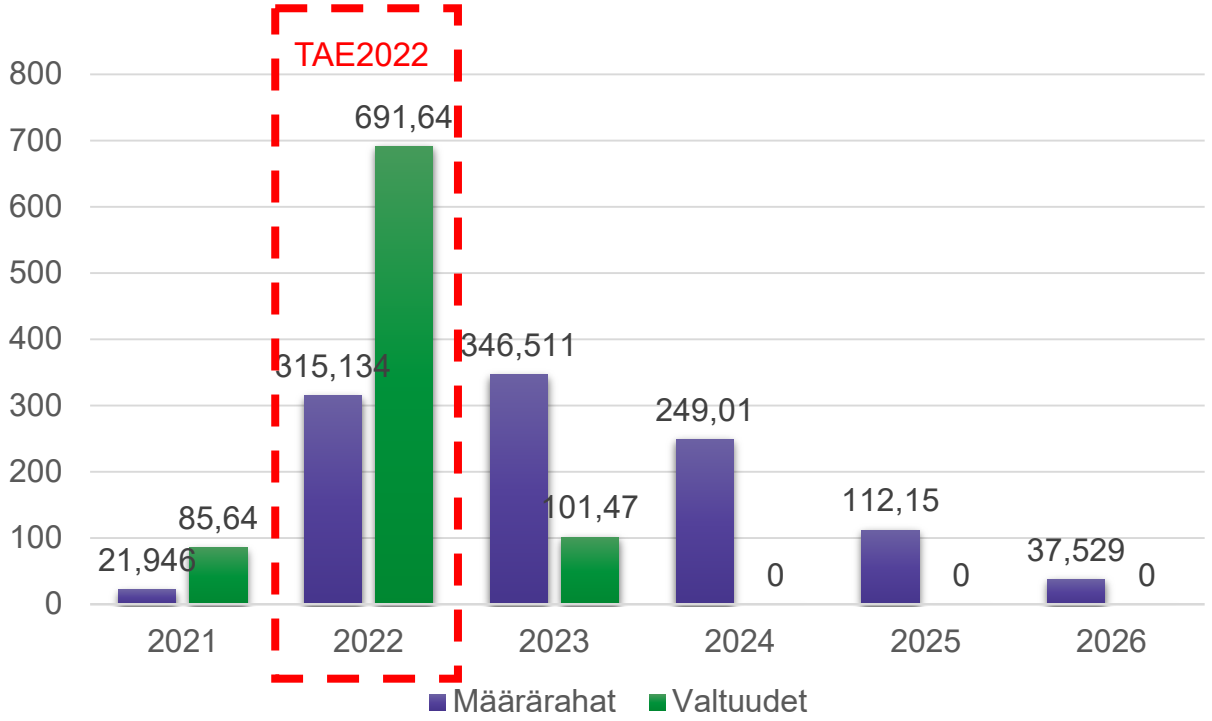
Pilari 2 (44 M€)

- Yritysten digitalous
- Mikroelektroniikan arvoketju
- 6G:n, tekoälyn ja kvanttilaskennan kehittämis-ympäristöt
- Rahanpesun estämisen tehokkaan valvonnan ja täytäntöönpanon varmistaminen

Pilari 3 (333 M€)

- Pohjoismainen työvoimapalvelumalli
- Digitaalinen infrastruktuuri osaajien maahanmuuton tueksi
- Ohjaamojen kannustinmalli kunnille
- Osatyökykyisten välityömarkkinatoimija
- Jatkuvan oppimisen uudistus ja digitalisaatio-ohjelma
- Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus: veturihankkeet, avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen, innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen, kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin
- Kasvun kiihdyttämisohjelma pk-yrityksille
- Teollisuuden vähähiilisen, kiertotalouden ja digitaalisen uudistumisen edistämisen ja teollisen palveluviennin kasvattamisen ohjelma
- Terveys- ja hyvinvointiosaaminen ja -teknologia
- Tuki luovien alojen ja tapahtuma-alan yrityksille pilottien toteuttamiseksi
- Matkailualan kestävän ja digitaalisen kasvun tukeminen

RRF: TEM-määrärahat ja valtuudet 2021-2026 (milj. €)

Luvut on sopeutettava sen mukaisesti, miten jäsenvaltiokohtaiset enimmäisrahoitus-osuudet päivitetään EU:n neuvoston päätöksellä kesäkuussa 2022.

RRF-panostukset: TEM:n pääluokka momenteittain (milj. €)

		2021	**2022**	2023	2024	2025	2026	Yhteensä
32.01.01	TEM:n toimintamenot	0,426	**2,24**	1,97	0,885	0,166	0,133	5,82
32.01.02	ELY-keskusten toimintamenot	0,28	**3,235**	2,005	0,61	0	0	6,13
32.01.03	TE-toimistojen toimintamenot	0	**70**	0	0	0	0	70
32.01.05	Business Finlandin toimintamenot	5,174	**11,52**	8,19	4,135	0,534	0,267	29,82
32.01.09	Energiaviraston toimintamenot	0,1	**0,1**	0,1	0,1	0	0	0,4
32.01.10	Digitalisaation kehittäminen	3,2	**23,4**	11,8	0,6	0	0	39
32.20.40	Business Finlandin avustukset	9,576	**65,939**	106,546	85,15	55,75	30,729	353,69
	Valtuus	85,64	**233,98**	34,07	0	0	0	353,69
32.20.41	Energiatuki	0	**111,48**	193,28	150,34	53,7	6,4	515,2
	Valtuus	0	**453,2**	62	0	0	0	515,2
32.20.47	Liikennesähkön ja kaasun lataus- ja tankkausinfra	0	**13,2**	6,4	0	0	0	19,6
32.30.32	Valtionavustus kunnille ohjaamotoimintaan	3,19	**3,19**	3,19	3,19	0	0	12,76
32.30.42	Yritysten kehittämishankkeet	0	**0,83**	3,03	4	2	0	9,86
	Valtuus	0	**4,46**	5,4	0	0	0	9,86
32.30.87	Osatyökykyisten työllistymistä edistävä erityistehtäväyhtiö	0	**10**	10	0	0	0	20

RRF-lisäpanostukset TAE 2022:ssa

- Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toimeenpano +70 milj. euroa
- Energiatukivaltuus +453 milj. euroa
- Business Finlandin avustusvaltuudet +234 milj. euroa
- Digitalisaatiohankkeet +23,4 milj. euroa
- Julkiset liikennesähkö- ja latausinfrainvestoinnit +13,2 milj. euroa
- Business Finlandin toimintamenot (matkailu, hallinnointi jne.) +11,5 milj. euroa
- Osatyökykyisten työllistymistä edistävän yhtiön perustamispääomaan +10 milj. euroa
- Yritysten kehittämishankkeet, kasvuohjelma +4,46 milj. euron valtuus
- Hallinnolliset ja muut toimeenpanevat lisäresurssit: työ- ja elinkeinoministeriö, ELY-keskukset, energiavirasto +5,5 milj. euroa

Vähähiilisyys

Energiatukivaltuus kasvaa (RRF:stä johtuen) 160 M€:sta reiluun 546 M€:oon.

- Energiatukea suunnataan erityisesti uuden energiateknologian käyttöönoton ja kaupallistumisen edistämiseen, päästökaupan ulkopuoliseen uusiutuvaan lämmöntuotantoon, pienimuotoiseen sähkön tuotantoon ja liikenteen uusiutuvien polttoaineiden (sis. vetyteknologiat) käytön lisäämiseen sekä energiatehokkuusinvestointien (sis. sähköinen liikenne) tukemiseen.
- Energiatukipanoksia on tarpeen kohdentaa myös suurten kaupunkien kaukolämpöjärjestelmien vähähiilisyyttä edistäviin ja myös muuhun kuin polttoon perustuviin uuden teknologian pilotointi- ja demonstraatiohankkeisiin.

Seurannan ja raportoinnin EU-kehys

Elpymis- ja palautumissuunnitelma (RRF Art 18)

- Kuvaus tavoitteista, toimenpiteistä, vaikuttavuudesta, vihreän ja digitaalisen siirtymän tukemisesta, DNSH-arvioista, kustannuksista, toteutusaikataulusta, seurannasta, täytäntöönpanosta ja valvonnasta sekä muista merkityksellisistä seikoista (toimitettu komissiolle toukokuussa 2021)

Neuvoston täytäntöönpanopäätös (RRF Art 20)

- Rahoitusosuus, ennakkomaksu, uudistusten ja investointihankkeiden kuvaus, seuranta- ja täytäntöönpanojärjestelyt ja -aikataulut, toimeenpanon määräaika, välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen indikaattorit ja järjestelyt (loka-marraskuun vaihde 2021)

Rahoitussopimus (RRF Art 23) ja operatiiviset järjestelyt jäsenvaltion ja komission välillä (RRF Art 20)

- Rahoitussopimus: mm. täsmennyksiä valvonnasta ja julkisuusvelvoitteista (ajankohta: neuvoston täytäntöönpanopäätöksen jälkeen, ennen ennakkomaksatusta)
- Operatiiviset järjestelyt: täsmennykset seuranta- ja täytäntöönpanojärjestelyihin ja -aikatauluun, välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen indikaattoreihin ja niiden todentamiseen (ajankohta: neuvoston täytäntöönpanopäätöksen jälkeen, ennen ensimmäistä maksupyyntöä)

Komission yhteiset indikaattorit ja tulostaulu (RRF Art 29)

- Komission delegoitu säädös yhteisistä indikaattoreista ja tulostaulu (28.9.2021)

Jäsenvaltion maksupyynnöissä komissiolle (1-2 krt vuodessa) on osoitettava, että sovitut välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu. (RRF Art 24)

Jäsenvaltion on EU-ohjausjakson yhteydessä raportoitava kahdesti vuodessa elpymis- ja palautumis-suunnitelman täytäntöönpanossa saavutetusta edistyksestä sekä yhteisistä indikaattoreista (RRF Art 27)

Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpano TEM:n hallinnonalalla

https://tem.fi/kestavan-kasvun-ohjelma-tyo-ja-elinkeinoministerion-hallinnonalalla

Avatut ja suunnitellut yritysrahoitushaut TEM:n hallinnonalalla:

https://tem.fi/kestavan-kasvun-ohjelman-yritysrahoitushaut

Muut rahoituskohteet TEM:n hallinnonalalla:

https://tem.fi/kestavan-kasvun-ohjelman-muut-rahoituskohteet